

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.
 Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Slová k ct. čitateľom.

Každé statočné a nestatočné noviny majú istý cieľ. Ten slúžia a k vôli tomu shromažďujú čitateľov pod zástavu svoju. Aj «Kresťan» má svoj cieľ. Heslo jeho od počiatku bolo: zriadiť kresťanov jak na poli spoločenskom, tak aj na političnom. Cieľ jeho bol, je a bude: shromáždíť kresťanov pod jeden prápor; dať im silného presvedčenia, že k sebe patria; že majú spoločné zaujmy; vzdelávať a vyučovať ich, aby nado budli potrebnej vedy; aby šlachtili srdcia svoje, a aby tak konali práva a povinnosti občianske, ako sa to patrí na statočného kresťana.

Noviny naše nikdy nerobili rozdiel medzi čitateľmi svojimi. Ba naopak, hlásajú lásku oproti bližnému, a vstúpajú do srdca to povedomie, že nesmie byť rozdiel medzi kresťanom a kresťanom; že všetci do jedného slúžiť máme ten istý cieľ. Jeden za všetkých a všetci za jedného, je cieľ tento.

Na zástavu našu napísané je: Nech žije kresťanské Uhorsko! Dolu s liberalizmusom!

Kto je ten, ktorý má cit a pochop, a kto nadchnutý je láskou ku cirkve a vlasti svojej, že by sa nepripojil k našej zástave a k nášmu táboru? Sme bratia v Kristu. Sme synovia jednej milej vlasti. Jak jedna tak aj druhá mať žiada od nás, aby sme ju bránili oproti liberálom a všade zastupovali jej zaujmy.

Za náboženstvo svoje sú aj iné vierovyznanie, len práve my by sme boli ľahostajní a naničhodní? To by bola veľká hanba pre nás! To by nás znížilo až po zem! Veď práve pre neďbanlivosť našu sme utratili tak veľa, a preto sa

nám ušlo tolko úražok. Nepoznali sme sa, nerozumeli sme jedon druhého; boly sme roztratení a nemali sme určitý cieľ, za ktorý boli by sme sa zaujali. Teraz ale je to ináč. «Kresťan» nás spojuje, udržuje v jednom tábore, vyznačil nám smer a cieľ, a dáva nám nádeje, že len pod jeho zástavou vydobudneme lepšiu budúcnosť.

Hoc žijeme v konštitucionálnom štáte; hoc nesmeli by byť medzi občanmi tak veľké medzery, aké sú; hoc spravedlive by nás mali riadiť; hoc všetci občania mali by mať jednaké práva a povinnosti: žiaľ neni to tak, lebo u nás panuje liberalizmus, a ten nenie priateľom kresťanstvu a občanskej slobode.

Každý ct. čitateľ zkusil, že «Kresťan» prisne posudzuje nesvedomitosti a prechmaty nehanebných bačov liberálnych, a ako verný priateľ chudobného ľudu a občanskej slobody, bojuje za rovnoprávnosť a za spravedlivé riadenie krajiny.

My to chceme, aby ten duch, ktorý naše srdcia naplňuje, opanoval všetkých kresťanov; aby tá oduševnosť, ktorá obodrieva nás, vnikla do srdca všetkých kresťanov, aby sme so spojenými silami, akožto údovia jednej rodiny, namáhali sa za cieľ, ktorý «Kresťan» neohrožene slúži, a ktorý pod jeho zástavou istotne vydobudneme.

Ale toto len vtedy dosiahneme, keď tú istú politiku — politiku to ľudovej, ináč kresťanskej strany budeme vzívať a napomáhať. Túto politiku slúži «Kresťan», nie bez výsledku; a táto politika vychovala tých smelých a statočných ľudákov, ktorí stoja v pred bojovných šikov našich. Tí svedčia, čo vykonal «Kresťan». Tí slúžia nám za príklad a napomínajú nás, že musíme sa spojiť.

Áno, spojím! Napomáhať, brániť a osmelovať jeden druhého, a šľahať kde len možno bezočivosti a nestídanosti liberalizmu.

Na to je «Kreštan», táto pevnosť naša, z ktorej tak výtečne strielame na liberálov. Hej, gule naše vždy trafia a robia im ukrutné škody! Preto je taký krik a strach medzi liberálmi.

Len sa nič báť! Za pravdu a za dobrobyt národa slobodno bojovať, len výstupky robiť je zakázané.

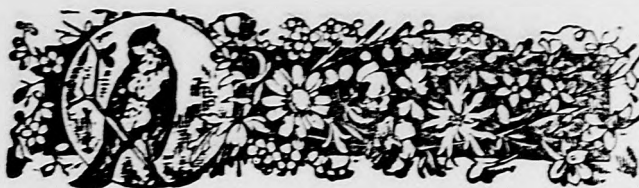
«Kreštan» k čestnému boju vyzíva a povzbudzuje bratov našich. Len nech sa pripoja k junáckym bojovníkom strany ľudovej! Sem sa všetci do pevnosti, z ktorej «Kreštan» tak údatne dobíja na protivný tábor! Ale aby hlas kanónov našich čuť bolo na vše strany: povinnosťou našou je šíriť «Kreštana». K tomuto povzbudzujeme priateľov našich, a toto žiadame od nich. Nech ani jeden nešetří práce. Nech každý získa čo len jedného nového predplatiteľa. Nech odporúčajú novinky naše, lebo žiaľ, je veľa obcí, kde sme dosiaľ nemohli zapáliť faklu kreštanskej politiky, lebo ľud nečíta «Kreštana».

Toto nesmie tak zostať! Učenosť každý človek potrebuje. Keď chceme ukázať svetu, že sme volačo, musíme mať spisbu. Toto je najmocnejší zbroj v dobe našej.

Pravdu povieme: v ohľade tomto veľmi slabo stojíme. A prečo? Pre ľahostajnosť. Kde že sme my od iných národov? Akú spisbu majú katolíci v Rakúsku a v Nemecku? Ako držia spolu? Koľko tisíc údov má každý jeden spolok jejich? Toto, žiaľ chýba u nás, lebo ťaží sa nám čítať a pracovať; lebo bočíme jeden od druhého alebo šanujeme pár halierov vydať za dobré noviny. Ver, židáci nie sú taký darobní, ale aj vidieť, čo dosiahli so spisbou, a akú moc majú v rukách. Keď chceme dosiahnuť volačo, aj my musíme byť takí! Preto na bok ľahostajnosť! Do práce sa! Nech je «Kreštan» zväzkom, ktorý udržuje nás v jednom tábore! Nech neni jednej kreštanskej rodiny, kde by ho nečítali! Blíži sa zima s dlhými a núdnymi večerami, keď polnia práca stojí. Nemrhajte čas tento v krčme, ale vzdelávajte sa a čítajte «Kreštana». Odplatí sa vám za tú malú obeť, ktorú žiada od vás. Teda sem sa všetci! Aby sme o krátky čas dať mohli na vedomie tú radostnú zvesť, že je nás veľa tisíc.

Daj Bože, aby tak bolo!

Smelý korteš.

POLITICKÉ CHÝRY.

Odzbrojenie obštruantov.

Pred jedným týždňom boli sa usniesli *jednohlasne* na tom, že proti Tiszovi povedú boj rozhodný už pri pojednávaní smluvy talianskej na sneme. K tomu cieľu už vtedy aj vyvolili si výbor, ktorý mal ten boj proti Tiszovi viesť, t. j. mal sa starať o rečníkov, atď.

My už vtedy hovorili sme, že tento boj Kossuthistov za úprimný nedržíme a tušili sme, že Kossuthisti a Tisza najdu spôsob zase, aby sa pekne pokonali.

Dnes môžeme cteným čitateľom Kreštana sdeliť, že sa tá pokonávka už aj previedla na veľikú radosť Tiszovu. A stalo sa to nápadne rýchle. Kossuthisti len rečnili a rečnili proti Tiszovi čo deň to deň, zrazu ale zvrtili politiku. Ráno ešte sypaly sa strely proti vláde z úst rečníkov, večer však toho istého dňa mali už poradu, na ktorej uzavreli, že ďalšie prekážky Tiszovi robiť nebudú. Lebo že tú smluvu Tisza uzavrel s Talianskom protizákonne síce, ale že ináč by tá smluva zlá nebola. Nuž že nebudú mu ďalej prekážať, iba upravia na vládu a na obecnosť jeden prípis, v ktorom protestovať budú proti Tiszovmu nezákonnému pokračovaniu.

Teda *na papieri* budú protestovať, v skutočnosti ale pekne utiahnu sa páni Kossuthisti na stranu, aby napriek všetkým vlasteneckým protestom mohol Tisza svoje nezákonnosti prevádzať.

Každému bolo nápadné, že Kossuthisti tak rýchle a punktovne usilovali sa dokázať verejnosti to, že sú oni osvedčenými spojencami a najlepšimi pomocníkmi liberálov. A len jedno je nepochopiteľné: Keď to Kossuthisti už toľkokrát a tak očividome dokázali, nuž komu k vôli stavajú sa ešte, že sú oni *oppositia* a nie *vládna* stránka? Veď je to smiešne. Aspoň po terajšom ich zadržaní musel by byť rozumu zbavený, kto by stranu Kossuthovu za opozicionálnu považoval.

«Nezbadaná okolnosť».

Franc Kossuth má jedného mladšieho brata v Taliansku, Ludvika. Tento je tam akýmsi dobre postaveným úradníkom. Pred odzbrojením našej Kossuthovskej strany (o čom čítaj vyššie) dvoma dňami dobehnul ten Ludvik Kossuth z Talianska do Budapešte na návštevu k svojmu bratovi Francovi. A po tej návšteve stalo sa od odzbrojenie strany Kossuthistov.

Zlé jazyky to tak vysvetľujú, že poneváč Kossuthisti s veľkým krikom začali bojovať proti Tiszovi pre jeho protizákonne uzavretú obchodnú smluvu s Talianskom, nuž že z tejto príčiny vyslala vláda talianska svojho Ludvika Kossutha k nášmu Francovi Kossuthovi, aby ten

boj naproti smluve voľajako utišil. Nuž a výsledky ukazujú, že Ludvik Kossuth nie na darmo chodil v Budapešti.

Dost na tom, že zpomedi Kossuthovcov nebudú iba jeden-dvaja rečníť proti Tiszovej smluve; ostatní, ktorí sa boli už aj u predsedu snemovne predznačili k rečeniu, *odstúpili* teraz a mená svoje dali si pretreť u tohože predsedu.

Čo bude ďalej?

Tisza by mohol skutočne robiť, čo len chce. Veď on ešte má takých poslušných baránkov na opozície, tomu je hračkou všetka politika.

Ale to prílišné priateľstvo Tiszovo s Kossuthistami môže mu predsa i zle vypáliť. A síce preto, že práve pre to priateľstvo neprirodené, vlastní ľudia Tiszovi stávajú sa akýmisi ziarlivými. Voľaktorým liberálom nepáči sa to, že Tisza väčšmi spolieha sa na Kossuthovcov, než na nich, a že teda Kossuthisti sú u Tiszu vo väčšej grácii, nežli odvekí slúžnoci vládni: liberáli.

Liberáli teda závidia Kossuthovcom. Oni zvykli slúžiť vládam slepo a bezpodmienečne, ale za túto službu požívaly vždy gráciu vlády. Nemôžu teda dopustiť, aby sa takovej grácii aj opozičnej stránke dostávalo. Lebo na taký spôsob neodplatí sa byť nenávideným u ľudu liberálom.

Dost na tom, liberáli daktorí sa znepokojujú a potajomne pracujú proti Tiszovi, a je pravdepodobne, že keď Tisza vyrukuje s tým návrhom o zmene snemovného poriadku, nuž potom i títo liberáli pripoja sa k tej opozícii, ktorá by rozhodný boj viedla oproti tým plánom Tiszovým.

Rusko-japonská vojna.

Útok baltickej flotty na anglické lode.

Neočakávaná udalosť odvrátila pozornosť sveta s mandžurského bojišťa ku anglickým brehom. Ruská baltická flotta, ktorá je vyslaná, aby pomerala svoje sily s japonskou flottou na Žltom mori, jako to byly telegrammy oznámily, 23. októbra plávala popri južných brehoch Anglicka. V Dover, Folkestone a Brighthone shromaždily sa na brehoch mora veľké zástupy obecnstva, aby si obzrely veľkú flottu, na ktorú čaká tak veľká úloha, a o ktorej vtedy ešte nikto nevedel, že zapríčinila smrť a pustošenie na anglických lodach v noci s piatku na sobotu. Strašná udalosť, ktorá bude mať za následok ostré vystúpenie Anglicka proti Rusku, udala sa nasledovne:

V spomenutú noc dve rybárske flotty, ktoré pozostávaly spolu zo sto parných lodí, byly na rybolove od Hullu na východ asi na 220 mil. Lode plávaly v polkruhu husto a pomaly a mužstvo zaoberalo sa zväčša s čistením rýb na palube. V sobotu v noci rybári zrazu spozorovali blíženie sa viac lodí, o ktorých hneď vedeli, že to bude ruská flotta. Rybárske lode urobily cestu ruským loďam a zapálily zelené lampy na znak, že sú to rybári. Ruské lode obrovskými reflektormi osvecovaly

okolie s takým svetlom, že rybári videli aj tváre pozorujúcich námorníkov. Tu zrazu, keď sa zblížila druhá časť ruskej flotty, s jednej lode zahrnel delový výstel, za ním druhý, tretí a na anglických rybárskych lodach nastalo strašné pustošenie. Strelba ruských obrnencov na rybárske lode trvala skoro dvadsať minút a jej strašný výsledok bol ten, že loď «Crane» utonula, jej kapitán a dvaja ľudia boli zabití a asi dvadsiati matrózi ranení. Živých podarilo sa pred utonutím lode zachrániť. Podobný osud stihol pravdepodobne aj loď «Wren», o ktorej dosavád niet žiadneho chýru. Možno tedy, že utonula s celým mužstvom. Lode Rull, Boulmail a Nino a iné menšie lodky byly tiež dostrielané. Rybári márne dávali znaky zelenými lampami. Keď sa objavili na polube, Rusi strelili na nich. A po strašnom pustošení, po strelbe veľkých ruských obrnencov na úbohých bezbranných rybárov, ruská flotta, ako keďby bola vykonala dobrú vec, odplávala ďalej.

Neslýchaný prípad vzbudil v celom Anglicku obrovské pohoršenie.

Čo pohlo vodcov ruskej flotty, aby dali strieľať na bezbranných rybárov, s istotou ešte nevedno. Nemyslíme, že by Rusko takto bolo chcelo provokovať Angliu za jej priateľstvo ku Japoncom a za jej kroky v Tibete.

Z Petrohradu dochodia zprávy tiež hovoria, že sa krvavý prípad mohol udať len následkom nedorozumenia a že Rusko hotové je dať Anglicku úplné zadost učinenie. Do Londýna pošlú jedného veľkokniežata, aby prosil za odpustenie, a nahradia celú škodu a postarajú sa o vdovy a siroty.

Výkaz milodarov na pohorencov kysucko-novomestských.

Vlp. Štefan Ditrich, farár v Pomáze 6 korún; pán Matej Rebetják z Nesluže 10 korún; vlp. Štefan Hattyár z V.-Borova 2 koruny; vlp. Michal Slaninka, dekan a jeho farníci z Rovného 12 korún; pán Michal Polaček z Beckova 1 korunu; pani Mária Manek a jej dcéra z Rudini 1 kor. 20 hal.; p. Martin Somčík z Lieskovca 5 korún 20 hal.; pani Jozefova Dávid cestou «Kresťan»-a 1 kor.

Všetkým týmto našim dobrodincom nech sám dobrotivý Pán Boh odplatí a vynahradí tisícnásobne.

K. N. Mesto. Koloman Szmda, dekan-farár.

Obec Veľký Bobrovec v ohni!

Väčšia čiastka pohorelcov týchto nebola ani na stavy, ani na obilie assekurovaná. Bieda je teda veľká! Prosím teda čo najsrdečnejšie laskavých čitateľov «Kresťana», aby — je-li možná vec — akokoľvek malicherným milodarom ku ulaveniu biedy týchto tak zúbožených pohorelcov prispeť ráčili. Milodary prosím zasielať na adresu: «Rim. kat. farský úrad» vo V. Bobrovcí (Nagy Bobrócz, Liptó megye).

Vo V. Bobrovcí, dňa 26. okt. 1904.

Jozef Krasznecz, farár v. bobrovecký.

Katolícky kongress v Budapešti.

Päť rokov je už tomu, ako bol sriadený prvý katolícky kongress v hlavnom meste krajiny, v Budapešti. A takýto kongress zahájený bol aj tohto roku za veľkej účasti katolíkov vo veľkej dvorane Redutty s nasledujúcim denným poriadkom:

V piatok popoludní vydržovali predsednícke shromaždenie katolíckej tovaryšskej spolky, na ktorom účast brali deputácie 84 katolíckych spolkov. Shromaždenie zahájil stolnobelehradský biskup dr. Július Városi, ktorý odporúčal katolíckym tovaryšským spolkom, aby založili Mariánske kongregácie, lebo len Mariánske pobožnosti poskytujú príležitosť, aby priemyselníci porozumeli, že práca není pre človeka trestom lež pochvalou, lebo veď Panna Maria sama mnoho pracovala. Za ním rečnil prešporský kanoník Franc Schiffer, ktorý prosil predsedov katolíckych spolkov, aby boli v stálom potyku jeden s druhým. V tom istom smere rečnil aj primasský tajomník Július Andor a dodal, aby sa katolícke robotnícke spolky bránili proti socializmu, načo biskup Városi povedal záverečnú reč a prítomných požehnal. S týmto sa shromaždenie skončilo. Večer o 7. h. bol ku počte členov kongressu v «Katolíckom Kruhu» koncert, ktorý sriadil kruh mladíkov Spolku sv. Imricha.

V sobotu rano o 9. hod. bola vo farskom kostole slávnostná sv. omša, ktorú slúžil vacovský biskup gróf Karol Csáky. Po sv. omši zástup a veriaci pod zástavami tiahli do veľkej dvorany mestskej Redutty, ktorá z tejto príležitosti ozdobená bola pápežskými zástavami. O 10. hodine, keď spevokol opery odspieval pápežskú hymnu, predseda kongressu gr. Ján Zichy zahájil zasadnutie zápalistou rečou, ktorá prijatá bola s hlučnou pochvalou. Toho roku — hovoril medzi iným — sláviť bude katolícky ľud polstoročné jubiléum vyhlásenia dogmy o nepoškvrnenom počatí Panny Marie. Ďalej hovoril o spojení katolíkov v spoločenstve, o svornosti a o potrebnej láske. Ponevác nemáme autonómie, musíme sa spojiť spoločenskou cestou, aby sme sa mohli brániť proti mnohým nebezpečenstvám, ktoré v terajšom čase katolícku cirkev ohrozujú. Súdiac dľa znakov, katolíci nedostanú žiadanú autonómiu a preto každoročne vydržívané katolícke kongressy majú ukázať ten smer, v ktorom katolícke spoločenstvo účinkovať má. Úlohou katolicizmu u nás je udržovanie štátu. V mene lásky, ktorá všetkých katolíkov spojuje, zahájuje zasadnutie a úfa, že bude silnejšia katolíkov spájajúca láska, než tie príčiny, ktoré spoločenský život katolíkov narušujú.

Po zahájajúcej reči grófa Jána Zichyho rečnil lugošský grecko-katolícky biskup dr. Vazul Hosszú. Hovoril o

svornosti katolíkov a ich oddanosti ku pápežovi. Presvedčivo oduševňujúcimi slovami dokázal, že najväčšiu moc dodáva katolicizmu to, že katolíci majú jednotnú správu, na ktorej čele stojí rímsky pápež. Dokázal, že oddanosť katolíkov ku pápežovi je poklona pred Božskou auktoritou, poklona pred auktoritou ale je základom mravného života. A preto z oddanosti ku pápežovi vierajú čo z oživujúceho prameňa tie najvýtečnejšie občianske cnosti jako: oddanosť ku kráľovi, úcta oproti zákonom, bratská láska a trpelivosť.

Po reči grécko-katolíckeho biskupa, nasledoval druhý rečník kongressu, pápežský pralát Ludvik Rajner, ktorý dokazoval, že vlastenectvo není len prirodzený pud, lež vlastenectvo nakladá nám aj prikázanie Božie.

Keď Rajner skončil svoju reč, prečítal podpredseda Tibor Boromissza krajinského sjazdu pozdravujúce telegramy, za týmto povedal peknú reč debrecínsky titulárny biskup Ferdinand Wolafka, ktorý povzbudzoval katolíkov, aby rozširovali Mariánske pobožnosti. Hovoril, že úcta oproti Panne Márii je starodávna. Ešte za časov apoštolov a prvých kresťanov mali vo veľkej úcte Máriu. Mária je matka Božská a čo taká zaslúži, aby sme jej vzdávali všetku úctu. Kto ozaj miluje Boha, ten musí milovať a čtiť si aj Pannu Máriu. Ale máme si ju čtiť aj preto, lebo ona je naša matka, ktorá nikdy neopustí toho, kto sa ku nej utieka.

Večer o 6 h. bolo druhé zasadnutie. Na tomto zasadnutí prvý rečník bol biskup Béla Majer, ktorý v svojej reči zmienil sa o terajšej výchove žien, ktorá i pri jej nedokonalosti chce spraviť zo ženskej učienca. Potrebne je, aby každá matka vedela vychovávať svoje deti, lebo ktorá matka sa o výchovu svojich detí nestará, tá nemôže očakávať, aby jej dieťa sa v škole napravilo, lebo není tej školy, ktorá by vedela vynahradiť čo matka zanedbala.

Gróf Aladár Zichy držal prednášku o významnosti potravných spolkov, ktoré sú povolané zachrániť ľud od užerníctva. Jako odborný znalec potravných spolkov povedal medzi iným aj to, že není pravda, aby následkom zakladania potravných spolkov stalo sa kupectvo zbytočným. Predniesol príklady, že jako povstaly potravné spolky v kruhu roľníkov a priemyselníkov a poukázal na to, že potravné spolky sú povolané, aby človek nevidel v svojom súdruhu protivníka, lež priateľa.

Konečne rečnil universitný professor dr. Ottokar Proháčka. Keď rečník vystúpil na pódium, obecenstvo pripravilo obľúbenému rečníkovi veľkú ováciu. Proháčka za potrebné drží, aby katolicizmus pokračoval s civilizáciou. Ponevác XX. stololetie je stololetím vedy a racionálneho smýšľania, potrebné je, aby aj katolicizmus napredoval v tomto smere. Toto ale docielime len tak, jestli budeme mať výtečných profesorov náboženstva a katolícku tlač. A preto prosí poslucháčov, aby tieto ciele katolicizmu celou silou podporovali. S týmto sa zasadnutie skončilo.

V sobotu po službách Božích, ktoré odbavoval dr. Medard Kohl a po vťahnutí do miestnosti «Redutti»

predseda povedal krátku úvodnú reč, po ktorej ujal sa slova správca nitrianskej vyššej dievčenskej školy dr. Ján *Dudek*. Hovoril o terajšom položení katolíckych škôl a potom poukázal na smer, v ktorom by sa mali katolícke školy vyvíjať. K tomuto ale sú potrebné dve veci, a sice: peniaze a opravdivá oduševnenosť. Hmotné prostriedky nenie sú dostatočné, ale načím aj láska ku škole a oduševnenosť oproti sľachetnému povolaniu učiteľstva. Náboženské školy sú potrebné, lebo bez nich nemôžeme očakávať vývin mravného života. Čo posavád so stránky katolíkov v záujme škôl vykonané bolo, počnúc od ľudových škôl až po universitu — to nebolo toľko, koľko by sme od katolíkov žiadať mohli. Katolícke školy vchovaly veľkých mužov, v XVII. storočí Zriny-ovcov a Pázmány-ovcov, v XVIII. storočí Franca Rákócziho, pozdejšie Štefana Széchenyiho a Franca Deáka. Nesmieme čakať, aby katolícke školy obdržali podporu od vrchu, ale my veriaci musíme sa spojiť a my si musíme náboženské školy sami zakladať. Lebo keď ztratia katolíci svoje školy, tak ztratia všetko.

Poučnú reč *Dudeka* prijalo obecnosť s oduševneným živím. Potom predstúpil cistercita a profesor Ákos *Mihályfi* a rečnil o katolíckej autonomii, od ktorej katolíci veľmi mnoho čakajú. Rozpovedal históriu pohybov za autonomiu, ktoré pohyby však zostali doteraz bez výsledku. Dnes už každý drží katolícku autonomiu za potrebnú. Lebo kto vie, jaké časy nastanú pre uhorskú cirkev katolícku, možno že nastúpia aj také neblahé pomery, jaké panujú vo Francúzsku a v tom páde nevyhnutne je potrebné, aby uhorskí katolíci na základe svojich vlastných autonomných práv zachránti mohli záujmy cirkve.

Nasledujúci rečník gymnasiálny profesor Jozef *Andor* držal prednášku o nemravnej spisbe, ktorú predstavil čo nezdravý výhonok slobody tlače. Oproti znepravňujúcim spisom potrebné by bolo cestou zákonodarstva zakročiť a rozširovanie takýchto podlých tlačív na každý pád prekaziť.

Stolnobelohradský biskup dr. Július *Várossi* povedal utešenú a hlboko premyslenú reč o veľkom význame vyhlásenia dogmy o nepoškvrnenom počatí, ktorú dogmu pápež Pius IX. svojou apoštolskou mocou vyhlásil, bárs pravdivosť tohto učenia žila už za dve tisícročia v srdciach katolíckych veriacich. Svoju reč skončil nasledujúcimi slovami: «Nech sa spoja v úcte oproti P. Marii všetci kresťania, nech máme jednu spoločnú nebeskú Matku, jako máme aj jedného spoločného nebeského Otca». Reč biskupa *Várossiho* hlboko dojala poslucháčov a pod týmto dojmom navrhol predseda gróf *Majláth*, aby členovia kongressu preukázali svoju srdečnú vďaku rečníkovi tým, aby sa pomodlili «Anjel Páne» za dušné spasenie biskupa *Várossiho*.

Potom budapeštiansky pravotár dr. Ján *Zlinszky* držal prednášku o úcte Panny Marie, historicky dokazujúce, že Mariánske pobožnosti sú u nás tak staré, jak starý je aj sám štát uhorský.

Július *Alleram*, präfekt kongregácie univerzitnej

mládeže prednášal o Mariánskych spolkoch, v ktorých rozkvete vidí znovuzrodenie katolíckemu Uhorsku. Aj túto reč, jako vôbec všetky reči, prijalo obecnosť s hlučným potleskom.

Večer o ôsmej vydržovalo družstvo kresťanských robotníckych spolkov svoje utvárajúce shromaždenie, na ktoré dostavilo sa veľmi mnoho popredných hostov. Predseda rábsky kanonik Alexander *Gieswein* zahájil shromaždenie, prizvukujúc, že ku liečeniu spoločenskej biedy prispievať musia všetky spoločenské vrstvy. Robotnícku otázku nemožno riešiť bez robotníkov, ale robotníci sami o sebe tiež sú nenie vstave riešiť túto otázku. Kresťanský socializmus zvíťaziť musí na celej čiare, jestli že to opravdu chciet budeme. Rečník vyzýval prítomných, aby utvorili všade na vidieku družstvá a spolky kresťanských robotníkov.

Potom ujal sa slova vodca kresťanských robotníkov fabričný robotník Andor *Szalánczy*. Posvietil na terajší stav uhorských robotníkov a vyslovil nádej v lepšiu budúcnosť, keď kresťanská spoločnosť začína sa zaujímať o záležitosti robotníkov. A robotníci celým právom očakávať môžu podporu kresťanských spoločností, lebo veď v budúcich ťažkých bojoch zorganizované kresťanské robotníctvo bude tvoríť jadro vojska. Reč *Szalánczyho* vzbudila v prítomných ohromné oduševnenie, ktorému výraz dali dlhotrvajúcim hlučným živím.

Nasledujúci rečník bol Štefan *Haller*, redaktor časopisu «*Igaz Szó*». Tento pojednával o stave roľníckeho ľudu, a predostrel agrárny program kresťanských socialistov. Konečne Karol *Huszár* predostrel stanovky družstva kresťanských robotníckych spolkov a rozpovedal cieľ utvorenia tohto družstva. Na to vyvolená bola správa: predsedom stal sa kanonik Alexander *Giesswein*, spolupredsedom fabričný robotník Andor *Szalánczy*, podpredsedami dr. Emil Nagy a dr. Eugen Herényi. Členovia kongressu rozišli sa vo veľmi nadšenej nálade.

V nedeľu ráno o 8. hodine slávnostnú sv. omšu vo vnútorno-mestskom farskom kostole slúžil sedmohradský biskup gróf Gustáv *Majláth*. Kázeň držal jezuita páter Štefan *Komarik*. O jedenástej predpoludním vydržované bolo záverečné zasadnutie v dvoraneestskej Redutty.

Po prečítaní telegrammov správca ústavu Franca Jozefa dr. Michal *Demeczky* ročnil o ochrane mravov katolíckych mladíkov a energične odmietnul upodozrievanie, že v ústave, ktorý on spravuje, nepanuje katolícky duch. Potom držal prednášku kanonik dr. Alexander *Giesswein*, že jako môžeme zachrániť uhorský ľud od sociálnej demokracie. Odporučal katolíkom, aby zakladali a sriadili robotnícke spolky, jako najlepšie ochranné prostriedky proti sociálnej demokracii. Konečne prednášal gróf Ferdinand *Zichy* a hovoril o tom, še jaký účinok má kresťanský náboženský život na spoločnosť. Za tým veľkováradský biskup Pavel *Szmrecsányi* požehnal prítomných členov krajinského sjazdu a tým sa skončilo aj posledné zasadnutie katolíckeho kongressu.

Popoludní o štvrtej boly cirkevné slávnosti: procesia, ktorú viedol baňsko-bystrický biskup dr. Farkas Rad-

nai, slávnostné «Te Deum» a kázeň, ktorú držal sedmohradský biskup gróf Majláth. Už o poltretej shromaždili sa na určených miestach členovia rozličných katolíckych spolkov a tiahli pod zástavami ku farskému kostolu vnútorného mesta.

Processia tiahla potom z chrámu na námestie servitov, kde stojí socha Panny Marie, ktorá bola z tejto slávnostnej príležitosti ozdobená. Na sprievode zúčastnilo sa tisíce a tisíce ľudu, zpomedi ktorých každý držal v ruke horiacu sviecu. Okná kresfanského obyvateľstva, kade sprievod tiahol, boly osvetlené. Obrovský zástup šiel pod zástavami rôznych spolkov cez Koronaherczeg-ulicu, cez Kossuth Lajos-ulicu späť do chrámu vnútorného mesta, kde si stali potom do radov. Za obecensvom šli vo veľkom počte kňazia a traja biskupi a za nimi kráľovská kňažna Alžbeta s jednou dvornou dámou. Kňazia vošli aj s kňažnou do chrámu, kde bola krátka kázeň a za tým požehnanie. Týmto cirkevným aktom sa V-ty katolícky sjazd krajinský skončil.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

BESEDNICA.

Boh neopustí nevinného.

(Dokončenie.)

Dlho radili sa krémár s Gašparom, ako by mali zločin previesť. Keď sa ustálili, Kolomaž poberal sa domov. Krémár vyprovadil ho na ulicu, a napomenul ho, aby vec múdre previedol.

— Nehajte to na mňa, odpovedal ten, a tackal sa domov v nočnej tme.

Židák zavrel krému a poberal sa za bachratou Ráchelou, ktorá u vrát bočnej izby vypočula rozhovor.

— Ráchelka moja, onedlho náš bude majetok písneho Lipnického, potom už istotne dobre vydáme Sálíku, tešil krémár židovku.

— Len aby sa podarilo.

— Nebojsa, Kolomaž neni taký netrebník, že by nepreviedol to, na čo sa chytil.

Kým títo naničhodníci jamu kopali statočnému Lipnickému, on pokojne spal a ani nesnil, ak veľké nebezpečenstvo mu hrozí.

Onedlho ľudia neobyčajné veci počali vyprávať o ňom. Kolomaž začal, a pomluváčstvo jeho roznieslo sa po dedine. Ľudia zprvoti pochybovali, že by to pravda bola, ale keď každý len o tom hovoril, ba vedeli pomenovať svedkov, ktorí dostihli Lipnického, keď delil sa so zbojníkmi, uverili to aj tí, ktorí ho držali za statočného.

— Pravda, ľahko je sbohatnúť tomu, ktorý zbíja, poznamenal Fero Medza.

— Ja som tiež neveril, že by po rovnej ceste chodil, hovoril Jožo Pagáč. Kde taký majetok za krátky čas? Však ani ja nemárnim, a leci mám čo.

— Pozrite, čo nepočuť o tom svatúškovi? A ešte sochy kupuje do kostola. Zaraz idem na faru, aby páňko vedeli, akú vernú ovečku majú, rečnil Štefan Bialoš.

Takto ubližovali ubohému Lipnickému. On ešte ani teraz nič nevedel s čím ho obvyňujú.

Kolomaž neunávne roznášal po domoch nové a nové chýri. Už aj to vedel povedať, že dnes-zajtra prídu žandári a milého kmína odvedú do žalára. Pomáhali mu pritom Provoz so synom, ktorých krémár zamiešal do veci. Radovali sa, že sa môžu pomstiť na Lipnickom, že nechcel dať Katku za Imricha. Oni videli Lipnického, keď schovával ukradené veci. Kedykoľvek budú prisahať na to, hovorili.

Na jejich obžalobu jeden deň prišli dvaja žandári s úradnou osobou k Lipnickému. Ten nemálo bol prekvápený, keď ich zazrel.

— Koho hľadáte v dome mojom? pýtal sa.

— Vás. Ste obžalovaný, že pomáhate zbojníkovi, ktorí tu v okolí toľko škody narobili.

— Ale ja? Boh mi je svedkom, o ničom neviem.

— To hneď budeme vedeť, keď dom váš prehľadáme, poznamenal slúžny, a rozkázal žandárom, aby sa dali do práce.

Ubohý človek zbládol na smrť. Zalamoval rukami, a nemohol sa zdržať, aby sa nepustil do plaču. Aj Katka vyšla na dvor, a keď videla otca, jaký je zronený, vrhla sa do náručia jeho, a pýtala sa zdeseno:

— Čo sa stalo otče môj? Čo tu robia žandári?

— Ah dieťa moje, volakto ma obžaloval, že chodím zbíjať. Hľadajú ukradené veci.

— Ale vy, že ste kmínom! Kto bol ten pekelný síbence, čo to vymyslel? Bože môj neopušť nás!

Žandári za ten čas prehľadali izbu, komoru a poval, ale nenašli podozrivého. Šli teda do humna, lebo udavači tak oznámili vec, že tam pristihly Lipnického.

A vskutku, zakopané boli tam všeliaké ukradené veci. Šaty, hodinky vačkové, zbožie, rozličný tovar atď.

Márne sa vyhovárať ubohý gazda, že nevie ako to prišlo do jeho humna; márne hovoril, že je nevinný, musel ísť so žandármi. Katka s ním chcela ísť, ale ju odtrhly od otca. Vrhla sa na kolená pred slúžnym, spí-

nala ruky, žalostným hlasom prosila ho, že aby pustil otca na slobodu, lebo je nevinný. Doista nepriateľová ruka riadila špinavý čin, aby otca jej sničila. Služny ak iste lutoval mladé dievča, ale poslúchať musel zákon.

Pravda celá obec bola na nohách. Ľudia videli ako zviazali žandári ruky Lipnického, a ako stúpa pred nimi so sklopenou hlavou. Doktorí škodoradostne posmievali sa mu. Medzi nimi vidíme Gašpara, leďvi na nohách stojí a priateľa jeho Provoza so synom. Neni tých posmeškov, ktoré by neboli vykrikovali, ba ani chudinke Katke nedali pokoj.

— No už môžeš sa vydať hoc aj za viceiškána, keď si môjho Imricha nechcela. Ľahko vám bolo bohatnúť z ukradeného.

Dievča malo ešte za toľko duchapritomnosti u seba, že pozrelo do očí Provozovi, a povedalo:

— Nevie, či pre vás netrpia otec. Potom šla do izby, vrhla sa pred obraz lurskej Panny Marie, a plakala bez prestánia.

Pred súdom Lipnický ustavične len to hovoril: O ničom neviem. Boh mi je svedkom, že som nevinný. Ale tam boli žalobníci jeho: krčmár, Provoz so synom a Kolomaž, tí prisahali, že videli jednu noc šesť ozbrojených ľudí vkradnúť sa do Lipnického zahrady. Rovno šli do humna. Mladý Provoz došúchal sa k humnu, a videl ako sa delia s ukradenými vecmi. Chceli pobúriť občanov, ale sa báli, že zbojníci postrielia ich. Dobre poznali Lipnického medzi zbojníkmi.

Lipnického odsúdili na desať rokov. Súď aj to určil, aby majetok jeho, ktorý hriechom získal, predaný bol.

Krčmár ho dostal odpoli zadarmo, a tak zlomyselnosť zvíťazila nad nevinnosťou. Ubohý odsúdenec ustavične nad tým rozmýšľal, kto bol ten zločin, pre ktorého trpí. Za každým mimovolne prišlo mu na jazyk meno: Kolomaž, ale predsa nechcel veriť, že by sa bol dopustil tak veľkého hriechu.

V núdzi jeho prišla mu na um Katka. Čo bude z nej? Kde sa podeje? Ľudia bočif budú od nej, a to preňho. Doista zuteká do sveta, alebo si život vezme. — Oh Bože môj dobrotivý, prečo ma opustil? Verne som ti slúžil, a ti predsa trpíš, že tu, ako zločinec hynúť musím v haňbe a v biede. A čo ešte, nie že som stratil statočnosť, ale aj dobré dieťa moje. Oh, prečo ma trestáš! Takto reptal Lipnický, ale zaraz obanoval, že pochyboval v spravodlivosti Všemohúceho, zahanbený šoptal: nie, ti ma neopustíš. Verím v tebe! Neopuť ma laskavý Otče môj. Daj mi nazpäť, čo som utratil! Šetri dieťa moje, aby nezahynulo v hriechu. Katka moja, myslí na tvojho nešťastlivého otca!

Katku stará Žofka tetka jej vzala k sebe. Dobrá starana nijak nechcela uveriť, že by Lipnický vstave bol páchať to s čím ho obviňovali. Poznala ho, veď po smrti manželky jeho, ona viedla domácnosť ňňho až kým Katka nepriučila sa k tomu. Vedela o každom halieri jeho, ba aj to, ako prišiel k nemu. Preto nečakaná udalosť aj ju zronila. Lutovala Lipnického a zastávala ho pred ľuďmi.

— Uvidíte, že Boh vysvetlí tajemstvo toto. Ondriško nevine trpí, hovorievala.

Katku zaraz vzala k sebe, ako otca odvedly.

Dobrý život nastal pre Kolomaža a Provoza. Celé dni vysedávali v krčme, ani len nevytrevievali, veď aj mohli korhelčif, však dosť veľkú odmenu dostali od krčmára za krivú prisahu.

Trvalo to dakoľko týždňov. Neporiadny život dvoch korhelčov samého krčmára mrzel. Rád by sa ich bol striasť, lebo bál sa, či ho nezradia. Tento večitý strach ukrutne ho znespokojoval. Ale aj iné mu nedalo pokoja, prečo ani nespával v noci. Ustavične videl pred sebou uväzneného Lipnického. Bladá tvár a trpiace oči jeho hrúzou naplnili ho. No, a keď videl, ako sa blíži k posteli, a dvíha ruky, aby ho lapil, skočil ako šialený a volal o pomoc. Leďvi ho vedela utíšiť Ráchela jeho. To nevydržím, hovorieval jej. Musí dať usmrť tých dvoch lotrov, ktorí mu pomáhali, vtedy snáď bude mať pokoj. Bude sa radiť s tým zbojníkom, ktorý doviedol Lipnického do žalára.

Len že na to nemal viac času. Stalo sa, že pri jednej krádeži chytili všetkých šesť zbojníkov, ktorí od dávna garazdili po okolí.

To bolo treba krčmárovi. Bol ako šialený. Nech len suchlo volačo, triasol sa ako osyka, a myslel, že už prišli preňho žandári. Ľudia zbadali, že čosi neobyčajného sa stalo s ním, ale on len toľko im povedal, že je chorý, velice chorý.

Zbojníkov doviedli pred súd. Vypýtali sa ich, kde zbíjali, kde dali ukradené veci? Či ich neni viac? Odkedy im pomáhal Lipnický?

Vodca zbojníkov s počudovaním hľadel na sudcu, a povedal, že toho človeka nepozná, nevie kto je to. Ich šesť bolo, tu sú všetci.

— Musíte ho poznať, hovorí sudca, a rozkázal, aby priviedli Lipnického zo žalára.

— Poznáte týchto ľudí, pýta sa ho sudca.

— Nie. Nevie, kto sú.

— Čo by nie. Sú to tí, ktorým pomáhali ste pri krádeži. Však preto ste uväznený. Pamätáte sa na té veci, ktoré ukryté boly v humne vašom?

Na to jeden zbojníkov vyrozprával, ako sa to vlastne stalo, že tie veci on preschoval ta, k čomu ho najali Mendl, krčmár a Gašpar Kolomaž.

— Pán veľkomožný, človek tento nevinne trpí. Tých dajte zavreť, skončil zbojník.

Na druhý deň žandári prišli do obce Podklad a bez všetkej rozprávky poviazali obžalovaných, a odvedli do mesta. Pravda višla na javo, márne tajili a prisahali sa žid a pomocníci jeho. Odsúdili ich.

Lipnického pustili na slobodu.

Prvé bolo, že šiel do kostola, vrhol sa pred oltár a vrúenu vďaku dal Bohu, že ho neopustil. Potom ponáhľal sa domov. Vedel kde má hľadať poklad svoj: Katku.

Bolo radosti! Najviac tešila sa tetka Žofka. Pozhľadala susedov, aby šli pozreť Ondriška.

— No, či som nepovedala, že nevinne trpeť? Boh neopustil ho.

Pravda teraz už aj dedinčania inakšie súdili nad vecou. Každý ľutoval ubohého Lipnického. Ten nazpät dostal majetok, ktorý mizerný židák bol kúpil. Onedlho našiel poriadneho muža pre Katku, a tak v úplnej spokojnosti žili. Zať Lipnického dľa múdrej rady jeho hospodáril, môžem povedať so šťastím.

Lipnický čo skoro zabudol na trpkosti, a s radosťou videl, že spoluobčania jeho v najväčšej úctivosti ho držia, ba o dva roky vyvolili ho za rychtára.

Často hovorieval: Boh nikdy nezanechá nevinného, ale aj nikdy nenechá bez trestu zločince. Aj z mojej udalosti vidíte, že ako potrestal Boh krivoprisažníkov.

Ondrej Hladký.

CHÝRNIK.

Kráľ v Budapešti. Jeho veličenstvo kráľ v pondelok ráno o 6. hodine došiel so svojim sprievodom z Gedeľova do Budapešti. Z východného nádražia zaviezol sa do budínskeho hradu, kde rovno šiel do svojej pracovne. Predpoludním o 10. hodine bol u kráľa všeobecný výsluch, na ktorých sa hlásilo mnoho popredných osôb verejného života. Popoludní o 5. hod. ale vrátil sa kráľ aj so sprievodom do Gedeľova.

Uhorskí obchodníci v Belehrade. Z Belehradu oznamujú, že uhorskí obchodníci, ktorí boli v Belehrade a pobavili sa tam za tri dni, aby sa obznali so srbskými kupcami, už tieto dni navrátili sa nazpät do Budapešti.

Posviacka rim.-kat. kostola v Okoličnom (lipt. stol.) bude dňa 7. novembra. Na posviacke bude prítomná i vrchnosť mesta Ružomberku.

Smutná svatba. Zo Stolného Belehradu píšú, že v obci Pázmánd (stol. Fehér) udalo sa tieto dni v jednom dome, kde bola práve svatba, nešťastie. Na svatbe, ako je to po dedinách temer všade v obyčaji, strelali družbovia z pištole. Pištoľ Ignáca Herkusku vybuchla prv, než by bol natiahol na nej kohútik a výstrel trafil družbu Odreja Fodora do srdca, tak že klesol mŕtvý na zem. Herkusku zatkli.

Baňa na kamenné uhlie v Terchovej. V Terchovej znova pátrajú po kamennom uhli a zdá sa, že teraz už s prajným výsledkom, lebo dňa 9. októbra poslali do hlavného mesta plné vrece kamenného uhlia, ktoré našli okolo chrámu Božieho a na vršku nad obcou, taktiež aj v Bielompotoku.

Obnovenie vojenského chrámu v Budíne. Budínsky vojenský chrám je jedna najstaršia a najzajímavejšia umelecká pamiatka Budapešti. Chrám bol totiž stavaný ešte za panovania kráľov z rodu Árpádovho. Veliteľstvo vojenského sboru teraz odhodlalo sa, že starý vojenský chrám dá obnoviť a sice tak, ako bol voľakedy postavený.

Plány obnovenia zhotovil poľný hlavný apát Gejza Váradý, tuteur chrámu, ktoré prehliadne v najbližšom čase Krajinský výbor umeleckých pamiatok.

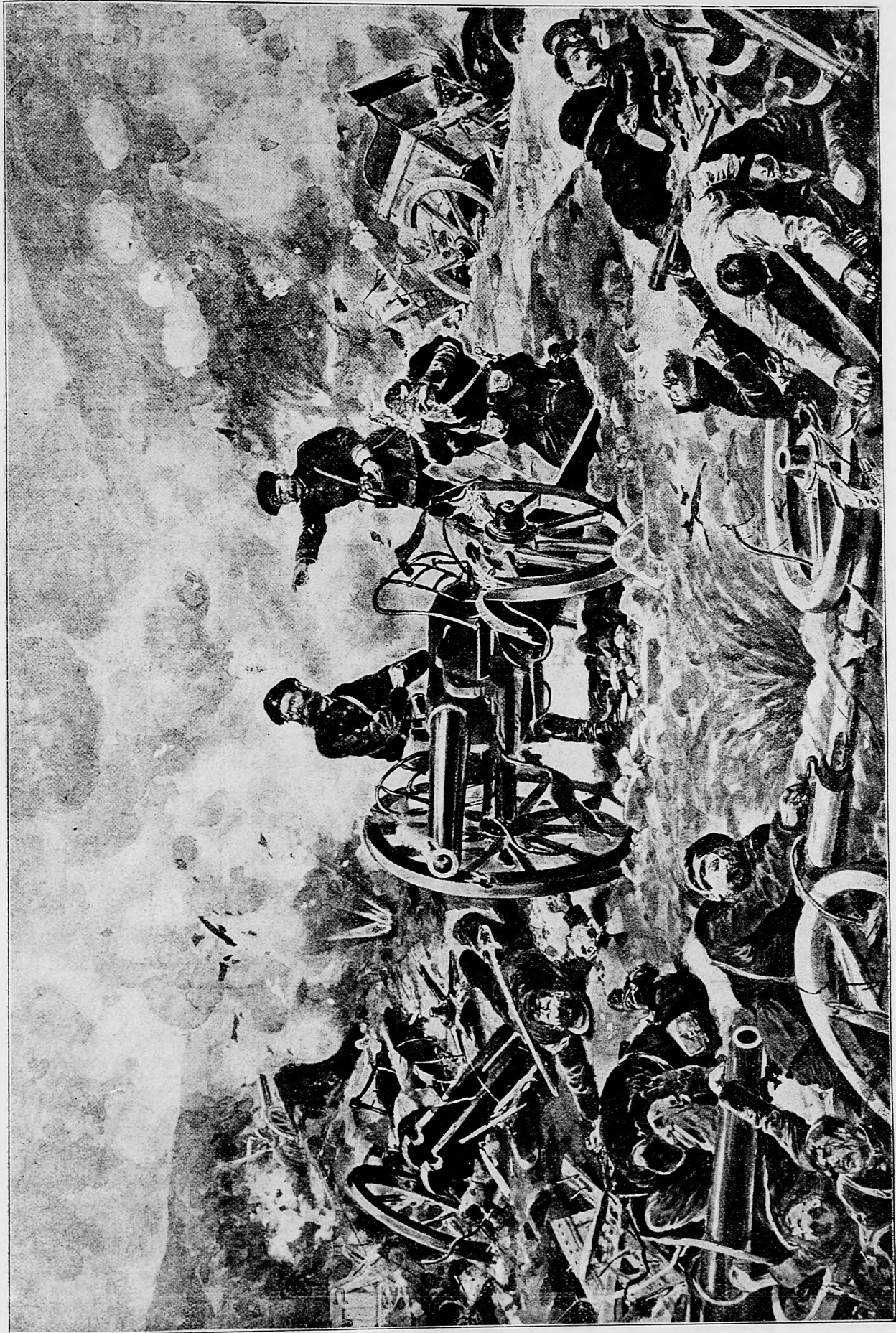
Dcéra srbského kráľa — spisovateľka. Z Belehradu oznamujú, že dcéra srbského kráľa Petra Karađordeviča I., kňažna Helena dotiaľ, kým nezvolili jej otca za kráľa Srbska, bývala u svojej tetky v Petrohrade. Mladá kňažna je veľmi vzdelaná deva a preto ju majú v Belehrade všeobecne radi. Je ochrancom spolku Belehradských žien a krem toho podporuje všetky dobročinné ústavy. Kňažna Helena zdržovala sa v lete u svojej tetky, u talianskej kráľovny Heleny a len z príležitosti korunácie svojho otca kráľa Petra prišla na niekoľko dní do Belehradu, aby sa potom opäť vrátila do Talianska. Asi dva týždne uplynuli odtedy, čo kňažna Helena opustila hlavné mesto Srbska, Belehrad. Kňažna opísala v jednej knihe rod, genealogiu všetkých kráľovských rodín i minulého i terajšieho stololetia. Knihu, ktorá je písaná vo francúzskom jazyku, vydá sama talianska kráľovná Helena.

Chcel okradnúť opilého človeka. Dňa 23. okt. v noci nakuknul policajt Ján Ambrus do krčmy ku «Zelenému vencu» v Alsó erdősor-ulici a zbadal, že 44-ročný tulák Jozef Fekete, rodom z Tinnye (peštianska stolica), ktorý je z hlavného mesta vykázaný, kutá vo včokoch jednomu celkom dofatému pošárskemu sluhovi. Akonáhle zlodej zbadal policajta, dal sa na útek, no čoskoro ho chytili a posadili do chládku.

Besní psi. V Pešťbudíne na fehérvárskej ceste pohrýzol tieto dni besný pes manželku zahradníka Ondreja Fodora aj s jej dvoma deťmi. Pohryzených opatrujú v Pasteurovom ústave. — Podobne pokúsil besný pes aj osemročnú dcérku Jozefa Farkasa, šéfa železničnej stanice Kurtič (aradska stolica). Malú Marišku odviezli cieľom liečenia s najbližším vlakom do Pasteurovho ústavu v Budapešti.

Chytili viedeňského fabrikanta. Pred niekoľko dňami ušiel z Viedne fabrikant Otto Taussig, zanechajúc mnoho dlžôb. Teraz, jako z Viedne oznamujú, došla ku tamojšej policii úradná zpráva, že Taussiga chytili na Kanárskych ostrovoch v meste Santa-Cruz de Teneriffa. Taussig predtým, jako mal odcestovať do Teneriffy, zamenil si v Marseille (vo Francúzsku) stotisíc frankov peňazi a je nádej, že tieto peniaze najdu u neho.

Poltrefarochý vrah. Aby spáchal poltrefarochý chlapček zúmyselne vraždu, na to ešte sotva bolo príkladu na svete. Takýto chlapček sa našiel teraz v New-Yorku, v osobe malého Robinsona Emmeta. Nedávno narodila sa malému chlapcovi sestrička a malý chlapec so žiarlivosťou sa díval, že novonarodené dieťa akou láskou opatruje jeho matka a že oňho sa takrečeno ani nestará. Pred pár dňami, keď nebolo nikoho v izbe, chlapček vzal jednu bronzovú figúru a dotiaľ bil ňou svoju sestričku po hlave, kým len nevypustila dušu. Vyšetovanie zistilo, že chlapček nasehval zabil svoju sestričku, lebo sa hneval, že jeho matka zaoberá sa výlučne len s novonarodeným dieťaťom a nie s ním.

Jedon príbeh z bitky pri Jantoi.

Chýry zo Spiša. V Tepličke pri Novej-Vsi dňa 6-ho októbra náhla smrť zastihla Jána Hamračka, v dvore sa zvalil a viac ani nestal. Neznáme veru čas, miesto a spôsob smrti. — V obci Sepešnádašd s 900 jutár pozostávajúci majetok Eugena Hollendera odkúpil harhovský gróf Vidor Csáky za 180 tisíc korún. Ten gróf je najbohatším gruntovým pánom Spiša. — V obci Končán nešťastie potkalo dňa 4. okt. harhovského parobka Jána Vassermanna, spadnúť z jedného stroma a viac reber si zlomil. Buďme vše opatrní. — Pri Šmeksu asi pred mesiacom najdená mrtvola nebola mrtvola neznámeho turistu, ktorý by z Tatroch bol spadol, ale bola mrtvola istého Jána Lindtnera krajčira z Kézmarku, ktorý sa už dávnejšie čas bez stopy bol ztratil. Tak sa zdá, že nešťastlivý sám urobil koniec svojmu životu. Hovorí, že by to bol pre biedu urobil. Poľutovania hodný! však s tým sa nestriasol trápenia, ale len ešte upadnul do vlastnej opravdovej biedy. — V Kahlenbergu pri Starej-Vsi dňa 15. okt. v noci dva domy, dve stodoly a tri prostredné budoviská zhoreli.

Vyzvanie k velebným pánom oltárnym bratom. Nižepodpísaný obstaral osobitný odtisk modlitby «Verím Boha mojeho živého...» doslovne dľa najnovšieho vydania svätovoješského «Čítania a Evanj.» s označenými prestávkami, s veľkými písmenami a fraktúrou, aby sa aj tam, kde vyznanie toto viery, nádeje a lásky ešte kňaz po kázni unavený odriekať musí, zaviesť mohol ten nasledovania hodný zvyk, aby to všetok ľud pomaly, rozjímavave odriekal. Pripojil som ešte *fonetickým pravopisom* a veľkou latinkou tlačené antifony: Asperges me..., Vidi aquam..., Tantum ergo..., Genitori... tiež aj antifony Panny Marie po popoludňajších službách Božích predpísané. Cieľu primerane a úhľadne vystavené toto tlačívko zasluhuje čo najširšieho rozšírenia po našich slovenských farnosťach. Strán má 8, formát taký, že sa aj do menších modlitebných knížiek vmestí. 100 kusov za 4 koruny, franko zasiela patričným na požiadanie dolož podpísaný, alebo knihtačiaru Karla Salvu v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahagy). Karol A. *Medvecký*, správca fary. Brehy, posledná pošta Ujbánya (tekovská stol.)

Roznášači pečiva a epidemie. Správa Pomocného spolku budapeštianskych roznášačov pečiva uviedla do života veľmi užitočný poriadok, aby zamedzila šírenie sa nemoci cestou roznášania pečiva. Správa spolku totiž v obežníku upozorňuje svojich členov, aby do takých bytov, kde leží niekto chorý na volaktorú nákazlivú nemoc,

alebo vôbec nedonášali pečivo, alebo aby nechali v nich pečivo zapakované do papiera bez toho, žeby prijali zaň hneď peniaze. Správa spolku nariaďuje, aby v takýchto bytoch roznášači pečiva nedovolili vyberať z koša pečivo. Správa zároveň upomína svojich členov, aby ochranné poriadky zdržali, lebo ináč správa prinútená bude obrátiť sa na patričnú vrchnosť, aby ďalšie roznášanie pečiva proti nariadeniu sa privinivšiemu roznášačovi zakázala.

Raňajky pre deti. Istý chýrny lekár opätne vyslovil čo potvrdili to aj druhí chýrni hygienici, «že deťom nižšie 14 rokov netreba dávať bobkovej kávy». Táto totiž, ako známe, má v sebe pre účinkovanie srdca, pre nervy a žalúdok veľmi škodlivý jed, ktorý sa menuje Coffein, a z ktorého ešte raz tak veľká dávka, ako ju obsahuje šialka čiernej kávy pôsobiť môže smrteľne. Vzdor tomu však mnohé matky vždy ešte ťažko sa odhodlávajú, aby bobkovú kávu aspoň pre deti odstránili od rodinného stola. Čo najideálnejší nápoj môže sa považovať mlieko, zkusenosť však o tom poučuje nás, že ho patriční nie vždy radi pijú a cez ďalší čas mnohí ani sniesť nemôžu. Kathreiner Kneipp sladová káva považovať sa môže teda čo tá najzodpovednejšia náhrada, ktorú pre vľúdnú a káve podobnú chuť jej deti veľmi radi pijú a ktorá i v najútlejšom veku veľmi je osočná, ľahko sa dá stráviť, nasytuje a krv tvorí. Malo by to preto úlohou byť každej matky, aby dietky svoje od najútlejšieho veku na Kathreiner Kneipp sladovú kávu privykala a len túto im piť dávala, pri čom však pri kúpe zvlášte na to treba pozor dávať, aby sa len «pôvodná Kathreiner» káva dostala, ktorú len v pôvodných balíkoch a s ochrannou známkou «farára Kneipp» slobodno predávať.

Poštový defraudant. Z Prešporoku píše: Pavel Sohář, správca prešporského poštového a telegrafického úradu vyzdvihol z úradu Maxa Osetzkého, ktorý bol zamestnaný na hlavnej pošte v Prešporoku, lebo vysvitlo o ňom, že spáchal defraudáciu. Vyšlo na javo totiž, že Osetzky pootváral balíky so štemplami, ktoré došli zo štátnej tlačiarne na hlavnú poštu a vyňal z nich opätovne korunové kolky, ktoré potom speňažil. Škoda áraru obnáša 1550 korún. Osetzky sa defraudácii priznal. Najmä vybral z balíkov 5 korunové štemple a predal ich cudzozemským kupcom s markami. Poštová správa oznámila prípad ministrovi kupectva.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom)**. Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tovej požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

DOPISY.

Pešťbudín.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krestane» uverejniť.

Dňa 23. októbra vydržoval «Budapeštiansky Katolícky Deldnícky Kruh» divadelné predstavenie. Predstavil sa kus «Pasáčka Lurdská», činohra v 5 dejstvách od P. Wiesemanna. Obecenstva sa sišlo tolko, že miestnosť, kde sa predstavenie vydržovalo, bola až prepĺnená a obecnstvo s veľkou pozornosťou sprevádzalo túto peknú a podarenú hru.

Eleonora, kňažna (sl. Anna Pristašová) úlohu svoju dobre previedla, ona ukázala obecnstvu, že ako sa ona ľahostajne chová oproti Preblahoslavenej Panne. A keď jej dietky: slepá Ottilia a Žofika (Irma a Štefánia Sovík) shovárajú sa o Bernardine, ktorej sa Preblahoslavená Panna v Lurde zjavila, matka jejich vypočúvala rozhovor svojich nábožne vychovávaných dietok, začo ich spolu aj s vychovavateľkou (sl. Amália Pristašová) potresce a ich rozhovor nazve vymyslenou sprostou bajkou. Keď však nábožná vychovavateľka z lásky k dietkam všetko preniesie, ba aj nepomôže ich útek do Lurdu ku Preblahoslavenej Panne, kde slepá Ottilia obdrží svoj zrak, navrátili sa nazpät do svojho rodiska. Tu pyšná a neveriaca matka, keď vidí svoje tak zázračne uzdravené dieťa, aj ona uverí v moc Preblahoslavenej Panny, ba aj sama sa vyberie na milostné miesto, kde olutuje svoje viny. Práve keď kňažna Eleonóra aj s ostatnými pútníkmi vydržovala svoju pobožnosť v Lurde na milostnom mieste, tu príde mešťanostová (sl. Amália Pristašová) a hovorí pútnikom, že aby sa vzdialili, lebo že miesto to je zakázané, aj ona ukáže svoju neveru a vyzýva prítomných, aby jej dosvedčili príkladom to, že sa na tom mieste stal zázrak. Keď sa ale z prítomných nikto nehlási, vezme im ich pútnickú zástavu do zálohu a začne sa im vyhrážať. Tu však ale prítomná kňažna Eleonóra vzpomätajúc sa, dokáže jej príkladom na svojom vlastnom dieťati učiný zázrak a moc Preblahoslavenej Panny; takže mešťanostová tiež uverí v zázrak a prosí za odpustenie prítomné pútničky, oddajúc im nazpät ich zástavu. Ako z opisu vidno, úloha to bola nie ľahká, ale obe herečky svoje úlohy previedly zato dobre a pohybovaly sa celkom prirodzene

Dobre hrala aj Bernardina (sl. Paula Iskrová), ktorej sa Preblahoslavená Panna v Lurde zjavila. Prichádza často na to miesto milostné a zbožne sa modlieva k Preblahoslavenej Panne. Ona ukázala nám, že ako sa treba chovať k Orodovnici našej u Boha. Ona, ačkoľvek len chudobná pasáčka, stala sa známou nielen vo svojej do-

movine, jej chýr rozletel sa na široko-ďaleko. Modlieva sa k Panne nielen za seba, ale aj za svojich blízkych, prosiac ju o nebeské poklady.

Podarene predstavila a úlohe svojej dobre zodpovedala aj Barbara, dvorská (sl. Gizella Kustra), ktorá vžijúc sa do svojej úlohy, ukázala nám chovanie sa dedinskej ženy v pádoch nie každodenných. Ona vbehne do izby ku svojim deťom a rozpráva im o navráťivších sa z Lurdu dietkach kňažniných a o zázraku, ktorý sa stal s Ottiliou. Potom vytiahne z vrecka noviny, jedno dievčatko pošle hľadať okuliare do druhej izby, keď jej ich donesie sadne si, položí okuliare na nos a s vážnou tvárou začne predčítovať dietkam svojim príbeh o dietkach kňažniných, keď však nemôže niektoré slová prečítať, na pomoc volá dietky svoje. Tu, ačkoľvek je kus náboženský, sa obecnstvo aj chutne zasmialo.

V hre zúčastnily sa ešte nasledovné panny a dietky: sl. Julia Kováč, sl. Zuzanna Kojda, sl. Katica Peés, Mariška Pientekova, Mária Kustra, Margita Šulek, sl. Anna Žila, Margita Kaprál, Zuzanna Kazimír, Margita Hruška, Mariška Janík, Terézia Kustra, Anna Šulek, Emilia Vrana, ktoré všetky úlohe svojej dobre zodpovedaly, zá čo im buď i na tomto mieste vyslovená srdečná vďaka! Želateľné by bolo, aby nedaly zaspáť tomuto počiatku, ale aby sa učily ešte ďalej.

Chyba bola len tá pri tomto predstavení, že miestnosť bola primalá, takže mnohí — nedostanúc miesta — odišli. Žiadúco by bolo, aby sa správa Kruhu ešte raz pokúsila dávať ten kus, aby si ho mohli obzrieť aj tí, ktorí nútení boli odísť.

Nemôžem však pominuť a vyzdvihnúť aj zásluhy velebného pána Edvarda Sándorfi, predsedu Kruhu, ktorý tak podarene nacvičil herečky, aby poskytol pešťianskemu slovenskému obecnstvu i duševného pokrmu. Uznaf musíme, že to bola práca veľká a namáhavá kus ten nacvičil také herečky, ktoré — okrem dvoch-troch — po prvý raz vystúpily pred širším obecnstvom. Ja s mojej strany mu len to prajem, aby mu Boh dal sily a zdravia, aby čím viac takých pekných a podarených predstavení usporiadal.

Bolo tu vidieť na tomto predstavení — ako sa hovorí — i pánov i nepánov, ktorí sa jednako tešili tomuto predstaveniu. Okrem valného počtu členov Del. Kruhu vo valnom počte bol členstvom svojim zastúpený aj «Slovenský Spolok» a ešte mnoho iných hostí. Nuž takto máme pokračovať i naďalej. Keď jedon spolok niečo usporiada nech ho navštívi druhý spolok a naopak. Ak budeme takto pokračovať a vzájomne sa napomáhať, bude nám to slúžiť len k dobrému. Pamätať máme na to, že tieto dva spolky tu v Pešti sú jedinými úprimným priateľmi pre každého. Tu sa každý môže len dobrému a užitočnému naučiť. Ačkoľvek sme spolky rozdielne, na to hľadieť nemáme, ale máme ísť ruka v ruke a všetci za jednoho a jedon za všetkých, lebo sme synovia a dcéry jednej matky.

Na koniec ešte pripomeniem na krátko, ako počúvam, že «Slovenský Spolok» usporiada dňa 12. novembra

priateľský večierok a 26. novembra divadelné predstavenie; okrem toho každý piatok večer o 8. hod. vydržiavajú sa v miestnosti spolkovvej (Aggteleki-u. 17.) poučné prednášky. Tak len ďalej s chuťou pokračovať a účinok iste nevystane. —k.

Od nás (Orava).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto mojich pár riadkov v našom oblúbenom «Kresfane».

Chcem totiž s vaším dovolením pre čtených čitateľov Kresfana napísať niečo z nášho života.

V predošlú nedeľu urobil som výlet do susedného mestečka Námestova. Cez týždeň sme švábkú (zemiaky) kopali, preto mi tam tak veľmi nešli sliny na výlety, ale moja Katruša jak trli tak trli mi poza uši, jako sliepka keď ju vajce napáda. Od samého poludnia ma nahovárala, aby som šiel s kurčatami i do mesta. S počiatku udal som sa, že nečujem, ale keď mojím ušiam bolo už do nevydržania, zdvorile ponuknúť som Katruši moju službu: idem anjel drahý, keď kážeš. A pod nosom želal som jej: nech teba parom vezme starý črepe, keď mi pokoja nedáš. V meste na jednej papierovej plachte čítam: «Katolícky Kruh». Eh, čo ma po ňom: kruh, hromada, kopa to je mne jedno. Ďalej stálo: «vydržiava divadlo». No z toho mám dost! Môj sused so svojou starkou skoro každý Boží deň robia divadlo do rozpuku a ani vstupné nepýtajú. Ostatné slovo bolo: «na Mláke». Á, to už dačo! Veď ja som kmotor z mokrej štvrti, za mláku mrem a žijem. Hybaj ja na Mláku. Pýtal som si najlacnejšiu kartu, pre deti zjednal som sa ešte na pol ceny. Medzi peniaze zamiešal som dva staré a o krajeiar som oklamal. Tak zmenšené vstupné statočne som vyplatil a potom hrdo zaujal som svoje miesto v divadle na mojom košíku na kurčatoch.

Prednášali kúsok: «Škriatok» a «Blázinec v prvom poschodí» zo života slovenského. Hrali v takej halene a čapici jako moja, a to sa mi páčilo. V tej hre vypili si, a to bolo na mieste, lebo Slovák jak si nešuchne, nuž je nič z neho. Pri tom si pár ráz pekne zanôtili, tak ako to náš ľud zvykol, keď zo srdca spieva, keď na tej citlivej boľastnej strune hrá, tak že to pohne každého. Hodne klebetili, utrhali čestným ľuďom na cti, a to dodalo kusu prirodzenosti; lebo veď klebety v našom ľude sú zakorenéné. Verili na čary a to muselo byť. My to už v krvi máme. Povadili sa, polámali jeden sused druhému drabinu, ten mu zas pobil hrnce. Zášť, tá naša poroba, živo bola v tom kúsku znázornená. Bubnovali, jako by nie! Náš zaostalý, opustený človek často bubnom korení a slzou solí jedlo. Slovom, v tom kúsku predstavili nám jakí sme, jakí máme byť a jakí nesmieme byť.

Škoda, že som sa ja učil kosu klepať a nie divadlo hrať. A ešte väčšia škoda, že nás tam nebolo viacej. Kňazov som videl štyroch. Ich vyschlé tváre prezradzovaly, že sú to len ubiedení kapláni. Zo starších pánkov nebol žiadon. No, dá sa to rozumieť. Bol mrzký čas a

starší páni trpia na lámavicu kostí. Cudzích prišlo dost až hen z dalekej Lipnice, z Ústia, z Lokce, zo Zubrohlavy (Böleňfuj) atď. Z mestskej intelligencie boli by sme viac očakávali. Ale najšpatnejšie sa zdržali sami mešťania. Ostentatívne sa utiahli od predstavenia. Veď ani údovia kruhu všetci neprišli. Hrdých mešťanov bol by Vážfan do klobúka zobral. Driečnu mládež mládencov, Iahko by bol na prstoch porátal. Prečo sa nedostavili? Preto snáď, že «Katolícky Kruh» dával predstavenie? Keď pred pár rokami židia mali v Tvrdošine zábavu, už dva týždne predtým rozobrali vstupné karty. Nás katolíkov Iahostajnosť zožiera. Prečo neprišli? Preto, že sa hralo v prospech Polhorských pohorelcov? Čo tých ubohých zastihlo včera, vás môže zajtra. So spoluútrpnosti mali sa zúčastniť. Prečo nás neobzreli? Preto, že i v prospech kruhu sa hralo? Veď ten kruh je jediný sväzok, ktorý vás okrem kostola v jednu katolícku spoločnosť spája, proti nápadom mocnými činí. V tom kruhu uskutocňuje sa to krásne heslo: rovnosť. Tu kabátnik (pán), remeselník, roľník podajú si ruky. A vy od tej spoločnosti bočíte? Prečo si sťažovali prísť? Lutovali tých pár halierov? Protikresťanské časopisy majú silu predplatiť, sami kresťania ich napomáhajú a katolícke noviny sotva že sa môžu udržať. Naši nepriatelia obetujú na svoje ciele. O naše veci ani pes sa neobzre. Či div, že sme takí opustení? Sami sme si na vine. Prečo sa neukážete. Preto, že divadlo nie je pre vás? že vás to nezaujima, že sú to pletky? Mýlite sa! Pre vás je to pripraveno, lebo veď z vašeho života je to predstavenie vzaté, aby ste videli, jakí ste; jaké máte prednosti a aké chyby. Vás to práve má zaujímať, ku vášmu poučeniu je to pripraveno. Škoda tej horlivosti vašich vodcov, ktorej vy nerozumiete, ani neviete oceniť.

Na toto predstavenie vtrepal som sa s košíkom plným kurčatami. Onedlho na rozkaz Katrušin pošikujem do mesta kozy. Nech zas tak náhodou na Mláke hrajú a nech tam niet mešťanov, nuž urobím ten špás, že kúpim vstupné i pre moje kozy. Či to nebude pre mešťanov haňba, keď tam, kde by mala oduševnená mládež stáť, postavím si moju hlúpu kozu so sprostým capom. Úfam, že si tej haňby nedáte urobiť a jako dobrí katolíci, verní rodáci, vzdelaní mešťania dostavíte sa v peknom počte.

S ľudským pozdravom! Váš bývalý pokrevný

Š. K. Kopiecky.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

«Krešťan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Zadovažujte predplatiť pre
«Krešťan»-a!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

V cudzozemsku bydliačim odberateľom našim, dávame týmto na vedomie, že predplatná cena do Pražska je 6 korún a do Ameriky 8 korún.

Do Turca. V nemeckej reči písaný «Krestan» tiež môžete tam predplatiť, kde aj slovenský.

J. S. v Tárnoke. Už na budúci týždeň okolo štvrtku soboty započnú sa rozposielať.

Kostolník, K. J., F. P., X. Podobne.

A. K. v N.-Meste. Listovne sme Vám odpovedali. Obdržali ste?

Martin Slatkovič v S. Srdečná vďaka za vytrvalú horlivosť! Pošleme hneď jaknáhle ich obdržíme z tlačiarne. Mnoho zdraru!

Do Rajca. Len v budúcom čísle uverejníme.

K. R. Aj Vám sme poslali vysvetlenie listovne.

G. P. Ako ste sa presvedčili, nie u nás bola chyba.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Pieseň o Hore Levočskej. Túto pieseň složil a vydal vp. *Štefan Hattyár*, adm. vo V. Borove, o. p. Hutty, liptovská stolica. — Jeden obraz znárodňuje nám kostol na tejže Hore Levočskej stavať sa majúci. Slohu bude getického. Bude stáť 165 tisíc korún. Asi o dva roky započne sa stavanie kostola. — Druhý obraz predstavuje nám sochu milostivej, zázračnej Matky Božej levočskej, ktorážto socha je skoro 700-ročná, a jako obraz ukazuje, krásna. Nachodí sa v starom kostoliku na zázračnej Hore Levočskej.

Hore spomenutú pieseň od jej pôvodcu sme obdržali a vrele ju každému mariánskému pútnikovi odporúčame. Názov piesne je: *Tužba prebl. Panny Marie levočskej*. Cieľ piesno je: pohnúť a povzbudiť k milodarom levočských pútnikov, aby nový kostol na Hore levočskej čím skorej vystavil sa mohol. Pieseň je od cirkevnej vrchnosti spišskej potvrdená. Nápev jej je veľmi milý, túžby plný, dojímavý. Tlač zreteľná, veľkými švabachami tlačená. Túto novú pieseň už i preto odporúčame, ponevác *zvyšpríjem* pri odpredaji tejto piesne obsiahnutý na *tenže nový kostol obrátený bude*. Pri každých tisíc kusoch 40 korún zostane pre kostol. Od júni bežiacého roku 11 tisíc kusov jej vyšlo z tlače. *Jeden kus* (8 strán, 2 obrázky, nápev) len 6 hal. stojí. *Objednať možno len 50 a vyše kusov.* (Menej neoddá sa pre poštové porto.) Velebnému duchovenstvu, cteným organistom a učiteľom, ružencovým

spolkom, slovom ctiteľom mariánskym vrele odporúčame túto krásnu novú pieseň. — *Dostať ju možno u Štefana Hattyára, adm., Borove o. p. Hutty, liptovská stolica.*

Dejiny milostivého miesta P. M. v Malej Veske. Dostať: Edvard Bulický, knihár v Košiciach (Kassa) za 20 halierov, s poštou za 29 hal. Pri objednaní viac výtiskov lacnejšie. Odporúčame.

Katolícka Budapešť. Práve teraz vyšla z tlače jedna maďarská knižka pod názvom: «*Katholikus Budapest*». V tejto knižke nájdete dopodrobna opísané všetko to, čo sa len katolíckeho v Budapešti nachádza. Kolko je tu kostolov, kolko kláštorov, kde a kedy konajú sa bohoslužby a v akom jazyku, kde sú katolíckeho sirotince, útulne, nemocnice, ústavy pre chudobných, kde má sa obrátiť robotník alebo slúžobná: všetko toto a mnoho iného poučného nájdete v nej, Kto je v Pešti neznámy, keď príde sem, kde sa môže v tej alebo v onej záležitosti obrátiť. Preto by bolo potrebné, aby každý duchovný a každý kat. kruh mal túto knižku pri ruke, žeby mohli v páde potreby dobre poradiť takým, ktorým treba je do Pešte cestovať. Knižka táto má 143 strán a obsahuje veľmi mnoho obrázkov o kostoloch, školách peštianskych atď. Cena jedného výtisku je 1 koruna. Hlásate sa, čo znáte maďarsky o túto knižku takto: «*Reonum Marianum*». *Budapest, VII., Damjanich-utca 50.*

Ztratené peniaze. Rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Cena 10 halierov. Dostať u Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine.

U redakcii: «*Posol Svätého Antona*», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28 dostať tieto knižočky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.
2. «*Chlieb Svätého Antona*.» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.
3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 kalierov.
4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.
5. «*Slovo ku krestanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

Veselá knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» *Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.*

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a profesor. K dostaniu v tlačiarne u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka

Zaoskova. Dostať ju na adresu: «Posol Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Nábožne výlevy. Práve teraz vyšlo XI. vydanie. Kniha táto je pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom k potrebeniu v kostole i doma. Veľkosť 1288 strán. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 4 kor. 20 hal., viaz. vyt. v koži s mramorezom 5 kor. 60 hal., v koži so zlatorezom 6 korún a chagr. so zlatorezom a spinkov 7 korún, kosteným krížikom a v skvôstnej väzbe 11 korún.

Jako sa svedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdeca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píše: Redakcia «Posol božsk. Srdeca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

«Posol božsk. Srdeca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdeca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Oswald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Oswald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

Dejiny milostného miesta Blahoslavennej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 8. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Život sv. Alfonza Rodrigueza S. J. Vydáva «Posol božského Srdeca» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižička formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižičkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižičku priateľom ľudu do pozornosti.

«Lacik» rozprávka. Napísal August Horislav Skultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, kníhkupca a hníhtlačiara v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje dievky zle vychovávajú. Knižičku túto vrele odporúčame našim čitateľom.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčík, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične sostavená a osozná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 10 halierov.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tisská K 10·15—10·60, peštianska K 10·10—10·40, belehradská K. 10·10—10·40, banátska (77 kilogramová) K. 10·05—10·45. — *Raž:* K. 7·25—7·45. — *Jačmeň* na krm K. 7·30—7·50. — *Ovos:* prvotriedny 7·00—7·20, druhotriedny 6·85—7·95. — *Kukurica:* K. 7·25—7·35. — *Repica:* K. 11·50—12·00. — *Prosó:* K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	16·40	16·00	15·60	15·20	14·80	14·20	13·60
			č. 7	7½	8		
			K. 13·00	12·00	7·20		

Ot uby: K. 5·80, hrubé K. 5·80.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 10·75—11·00, tmavý K. 9·00—8·50, drobný K. 10·50—12·00, tarkavý K. ——. **Hrach:** K. 19·—13·00. — *Šošovica* veľká čistá K. 14·00—15·00. — *Konopné semä:* K. 9·00—10·00. — *Lanové semä:* prima K. 9·00—9·50. — *Rasca:* K. 28·00—29·00. — *Mak:* sivý K. 27·50—28·00, modrý K. 27·00—28·00. — *Ladník:* K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* raffinovaný K. 80·00—80·50, kockový K. 81·50—85·00, kandis biely K. 82·00, zltý K. 79·00 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 44·50 ruský (***) K. 42·00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 10·00—12·50, slavonský (1904) K. 00·00—00·00 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 11·50 do 11·75 srbské (80—85 kus.) K. 12·50—12·75.

Sviňská masť: budapeštianska K. 63·50 do 69·00.

500 zlatých

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartilovej ústnej vody**, jedna fľaška 35 kr. prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1.** Žiadajte si v lekárni **Bartilovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakih napodoňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 6 fliaš za 2 zl. 80 frankov. **Jednu fľašu nepošlem.**

Telegram! Sukne lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20. 1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasielá: **Adolf Jelínek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodící se zboží buď vymením, aneb vezmu zpět a peníze vrátím; nespokojenosť vyloučena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Každá rodina

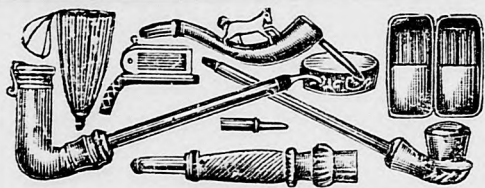
mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner
Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku dennej káve potrebovať.

04.1/d

Radost' fajčiarov!

Všetkých 10 kusov tu udaných fajčiarskych predmetov zašlem len za 2 zl. 30 krajciarov:

1 kus z umeleckého tajtiku a v najkrajšej podobe zhotovenú fajku, na ktorej je vrchnák z čínskeho s riebra; 1 kus k nej prisuchajúci pekný zdravotný pipasár; 1 kus z pravého tajtiku špičku na cigarety, s bernštajnovým cecilikom; 1 kus trváci, fajný mechúr na dohán; 1 kus fajnnej schránky na cigary; 1 kus krátkej domácej fajky; 1 kus k nej šúci dobrej vône zdravotný pipasár; 1 kus náš roj vačkového ohňa, fajnej akovosti; 1 kus popolnice s peknými podobami; 1 kus vačkový nôž s 2 rezivami ocelovými, k nemu prislúchajúcimi.

Všetkých 10 kusov len za 2 zl. 30 kr.

Objednať možno za vopred poslané peniaze alebo na dobierku

J. H. RABINOVIC, Vieden, VII., Lindengasse č. 2/14.
trieda fajčiarskych predmetov.

●●●●●●●●●●
Oznamy prijíma

administracia

„Kreštan“

Budapest,

Szentkirályi-úlica 28.

●●●●●●●●●●

Na 8 dňovú próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opraodivú Solinger mašinu na strihanie vlasů, a zaväzujem sa tu istú behom 8 dní späť prijaf a tak tiež aj peniaze späť poslať. Mašina je 16 cmr. dlhá, fajno niklirovaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nesmela ani v jednej domácnosti chýbeť, lebo cenu tejto mašiny pri 2 deťoch za štvrt roka zošporujeme. Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej je mnosti je jazno brusená 2 zl. Konečné nožnice, volačo pre gazdov neoceniteľného len 4 zl. Zásielky vy bavujú sa na dobierku skrz sklad dieľni. **Leo Lateiner, Wieden, I. Fleischmarkt 17—42.**

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaty ilustrovaný cenník, ktorý viac než 600 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

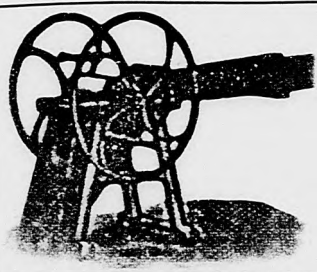
HANNS KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

BRÜX No. 856. (Česko.)

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláfačky s ocelovými guľičkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné.

Zentúre dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre.** **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery.** **Strúhadlá** na burgynňu. **Stroje na siatie.** **Pluhy, brány.** **Stroje na rezanie kapusty.** **Mačkadlá** na syr, borievky a na hľynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Na 90 dňovú próbu

zašlem každému **T. H. System-Anker Niklové-Roskopf-Patent hodinky**, ktoré sú primerané pre p. e. K. oficerov, žandárov, železničných úradníkov, a pre všetkých tých, ktorí dobré a mocnie hodinky do štrapácie potrebujú. A zavazujem sa obsah pred odbehom 90 dní bez všetkej srážky spätky poslať, jestli hodinky bez chyby budú mne spätky zaslané. Cena spolu už aj s retiazkov. Futrálom, taktiež jeden prsten so Simili-Brilliantom len 2 zl. 20 kr. Pri objednávke 4 kusov len 2 zl. Za dobré chodenie 5 ročnú písomnú záruku dám. Zásielky na dobierku vybavuje továrna

J. H. Rabinovicz

vo Viedni, VII., Lindengasse 2/14. Liferant c. k. železničiarov.

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londine nešianali ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som spnomocnený, spnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože so pravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentovaného striebra vydlíčky
- 6 kusov amerického patentovaného striebra jedáci ližice,
- 12 kusov amerického patentovaného striebra kávové ližice,
- 1 kus amerického patentovaného striebra polievkovú ližicu,
- 1 kus amerického patentovaného striebra mliekovú ližicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tenic oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepačí peniaze spätky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti prilíži je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentovaného striebra závod.

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefon 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron Bánffy jeho exell. s prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedacim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentovaného striebra pošl'ú. Bozovič, Kr.-Sörrenska st. S. Keresztes hlavný slúžnv.

Pozor gazdovia!

Kto chce lacné a dobré benzinmotory kúpiť, silné od jedného až do dvadsať koňskej sili, pritom aj odebíra všetky motorové popravky, nech sa hlási u Jozef Martinovicša mašinist, Maniga, Nyitramegye.

Opravená elektrická vačková lampa.

Po pritlačení jedným prstom vydáva jasné elektrické lúče. Úplne nebezpečná! Sila svetla je 2 1/2 vol. ov. Sila svetla je úplne neodvislá od vetra a od počasia, snahu alebo dažďa. Cena jednej úplne opatrenej vačkovej elektrickej lampy je 3 koruny, so zväčšujúcou čočkou 4 kor. Náhradná batteria 1 kor.

POZOR: Ne-kupujte bezcenné napodobneniny, my dobre stojíme, zakiaľ by náhradná batteria musela byť potrebná, za tri mesiace svetlo vydávajúce. Jediné hotové zariadenie. Rozposiela sa na dobierku cestou F. Schwartz, elektrický-rukodielny dom. Viedeň, IX/4, Sechschimmelgasse 23/G. prízemie.

Na 90-dňovú próbu

zašlem každému nové, **Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontér hodinky**, s peknou retiazkou a schránkou za 2 zl. poštovou dobierkou. Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **S ročnou písomnou zárukou.** V páde nezodpovedania, peniaze sa nazpät vrátia. Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

cis. a král'. spolahlivý a statočný zaopatrovateľ

Viedeň, XIV., Mariahilferstrasse 187/P.

Chráňme sa od padelateľov.

Treba žiadať

vo vlastnom záujme

Pôvodnú Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

len v bálíkoch ochranným znakom farára Kneipp a menom Kathreiner opatrených, chraňme sa nadevšetko jakékol'vek bezcenné napodobnenia odobierať.